

EOLAÍOCHT – GNÁTHLEIBHÉAL

[N.B. Ní d'Iarrthóiri Eolaíocht – Staidéar Áitiúil é seo]

DÉARDAOIN, 13 MEITHEAMH – IARNÓIN, 2.00 – 4.30

TREORACHA

1. Scríobh do **scrúduimhir** sa bhosca atá curtha ar fáil ar an leathanach seo.
2. Freagair **ROINN A**.
3. Freagair **AON TRÍ ROINN** as **Ranna B, C, D, E**.
4. Freagair **gach ceist** sna spásanna atá curtha ar fáil. Má tá spás breise ag teastáil uait, tá leathanaigh curtha ar fáil ar chúl an leabhráin seo.

Uimhir an Ionaid

Scrúduimhir

Don scrúdaitheoir amháin

1. Suim na n-iomlán ag bun na leathanach	
2. Suim chomhlán aon cheist(eanna) nár ceadaíodh	
3. Marcanna iomlána tugtha (1 lúide 2)	
4. Bónas don fhreagairt trí Ghaeilge (más cuí)	
5. Iomlán na marcanna tugtha má tá bónas don Ghaeilge (3 móide 4)	

Don scrúdaitheoir amháin

CEIST

MARC

Roinn A	C.1	
Roinn B	C.2	
	C.3	
	C.4	
Roinn C	C.5	
	C.6	
	C.7	
Roinn D	C.8	
	C.9	
	C.10	
Roinn E	C.11	
	C.12	
	C.13	
	C.14	
	C.15	
	C.16	

FO-IOMLÁN

BÓNAS

IOMLÁN

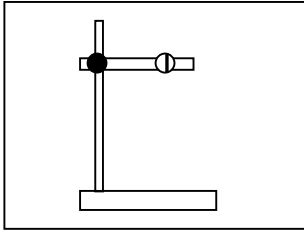
GRÁD

ROINN A – CROÍLÁR (144 MARC)

Freagair aon 12 cuid (a), (b), (c), etc., ón Roinn seo.

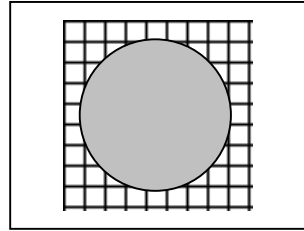
Ceist 1

(a) Ainmnigh na gairis seo a leanas agus luaigh úsáid amháin atá ag gach gaireas acu.

AINM _____

ÚSÁID _____

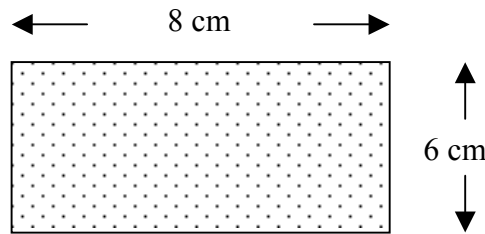

AINM _____

ÚSÁID _____

(b) Is _____ ionstraim a úsáidtear chun fad líne dírí a thomhas.

Is _____ ionstraim a úsáidtear chun fad líne cuaraí a thomhas.

Déantar achar a thomhas i cm². Achar = fad × _____.

(c) Roghnaigh focal ón liosta ar dheis chun na habairtí seo a leanas a chríochnú.

Gluaiseann teas ón nGrian go dtí an Domhan trí _____

Téitear uisce atá á fhiuchadh i gciteal trí _____

Gluaiseann teas trí spúnóg mhiotail trí _____

_____ uisce nuair a fhuaraítear é faoi bhun 4 °C.

COMHIOMPAR
SEOLADH
FORBRAÍONN
RADAÍOCHT

(d) Is é atá sa **Ghrianchóras** ná an Ghrian agus **naoi** bplainéad.

Ainmnigh an plainéad **is gaire** don Ghrian. _____

Ainmnigh an plainéad **is faide** ón Ghrian. _____

Tabhair **dhá** chúis gur féidir leis **an Domhan** beatha a chothú.

1 _____

2 _____

(e) Cad a thomhaistear in **aimpéir**? _____

Cad a thomhaiseann **voltmhéadar**? _____

Cén fáth a n-úsáidtear **fiús** nó **scoradán ciorcaid** i gcorcaid leictreacha?

_____

(f) Meaitseáil gach **saighead** sa léaráid leis an **téarma** ceart ón liosta thíos.

A _____

B _____

C _____

D _____

GALÚ

COMHDHLÚTHÚ

REO

LEÁ

(g) Roghnaigh **focal** ón liosta ar dheis chun an tábla seo a leanas a **chríochnú**.

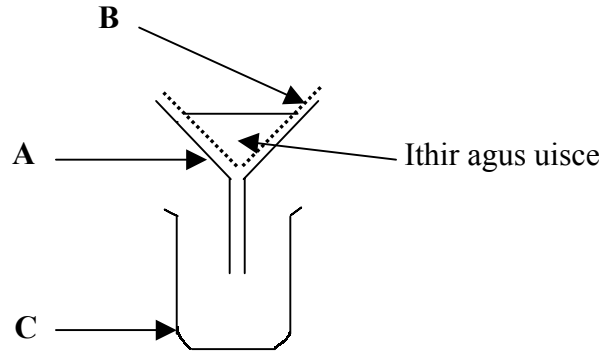
Sáile	
Hidrigin	
Meirg	

DÚIL

COMHDHÚIL

MEASCÁN

Tabhair sampla **amháin** eile de **dhúil**. _____

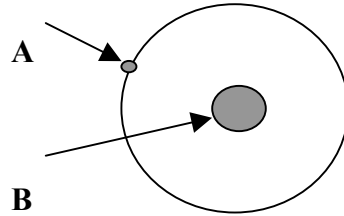

(i) Taispeánann an léaráid seo **adamh**. Cad is **ADAMH** ann?

_____

Ainmnigh páirt **A**. _____

Ainmnigh páirt **B**. _____

Ainmnigh an **tuaslagóir**. _____

Tabhair sampla **amháin** eile de **tuaslagán**. _____

Chun an tuaslagán a dhéanamh **níos tiubhaithe** cuirtear níos mó _____ leis.

Chun an tuaslagán a dhéanamh **níos caoile** cuirtear níos mó _____ leis.

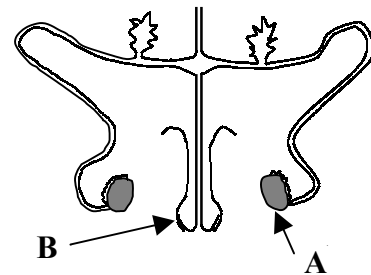
(k) Taispeánann an léaráid an **córas atáirgeach fireann**.

Ainmnigh páirt **A**. _____

Ainmnigh páirt **B**. _____

Ainmnigh substaint **amháin** a tháirgeann **A**.

_____

(l) Bíonn gá ag gach **ainmhí** le **bia** le haghaidh maireachtála.

Tabhair **foinse amháin** agus **feidhm amháin** do gach cineál bia atá liostaithe sa tábla thíos.

CINEÁL BIA	FOINSE	FEIDHM
PRÓTÉIN		
SAILL		

(m) Ciallaíonn **truailiú** an **timpeallacht** a dhéanamh salach nó éillithe.

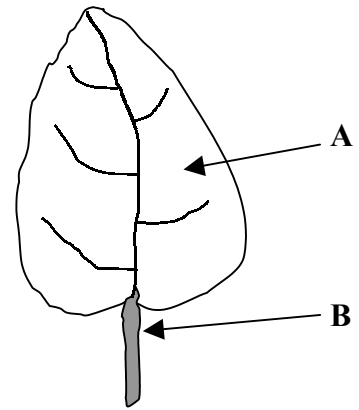
Tabhair **dhá chúis** le truailiú **aeir**.

1 _____ 2 _____

Luaigh **dhá iarmhairt dhochracha** a bhaineann le truailiú **uisce**.

1 _____ 2 _____

Ainmnigh páirt **B**. _____

(o) Is orgánaigh an-bheaga iad **micrea-orgánaigh**. Is cineál amháin micrea-orgánaigh iad **baictéir**.

Ainmnigh **dhá** chineál eile **micrea-orgánaigh**.

1 _____ 2 _____

Luaigh bealach **amháin** a **ndéanann baictéir leas** do dhaoine.

_____

Luaigh bealach **amháin** a **ndéanann baictéir dochar** do dhaoine.

_____

ROINN B – FISIC (72 MARC)

Tá TRÍ cheist sa Roinn seo. Freagair DHÁ cheist ar bith díobh seo.

Ceist 2

MEARCAIR

37

LEIBHÉAL
TEASA

(b) Is féidir linn cailteanas teasa a laghdú trí **inslitheoirí teasa** a úsáid inár dtithe.

Cad is **inslitheoir** ann?

_____ (6)

Luaigh **dhá** shampla de **insliú teasa** atá agat sa bhaile. (6)

1 _____ 2 _____

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh a **léiríonn go bhforbraíonn solaid nuair a dhéantar iad a théamh.** (12)

Léaráid lipéadaithe

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Ceist 3

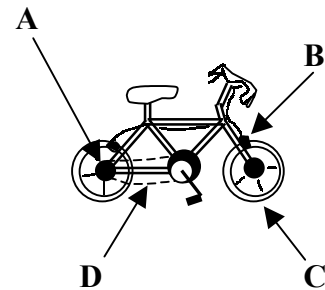
(a) Is _____ docht é **luamhán** atá saor le casadh thart timpeall ar phointe fosaithe a dtugtar _____ air. (6)

Tabhair **dhá** shampla de **luamháin** atá sa bhaile agat. (6)

1 _____ 2 _____

(b) Taispeánann an léaráid rothar. **Críochnaigh** an tábla thíos agus abair cé acu an bhfuil **frithchuimilt ÚSÁIDEACH** nó **NEAMHÚSÁIDEACH**. (12)

A Acastóirí agus rothaí	
B Blocanna coscán agus rothaí	
C Bonn rothair agus bóthar	

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar conas **a dhéanfá toirt chloiche a thomhas**. (12)

Léaráid lipéadaithe

Diagram area for labeling the bicycle parts.

Ceist 4

(a) Roghnaigh **téarma** ón liosta ar dheis chun na habairtí thíos a **chríochnú**.

Is **gné** de _____ í fuaim. (3)

Déanann corp _____ fuaimeanna. (3)

Tugtar _____ ar fhuaim **fhrithchaite**. (3)

Ní **féidir** le fuaim **gluaiseacht** trí _____ (3)

CREATHACH
MACALLA
FUINNEAMH
FOLÚS

(b) Taispeánann an léaráid **ciorcad simplí**.

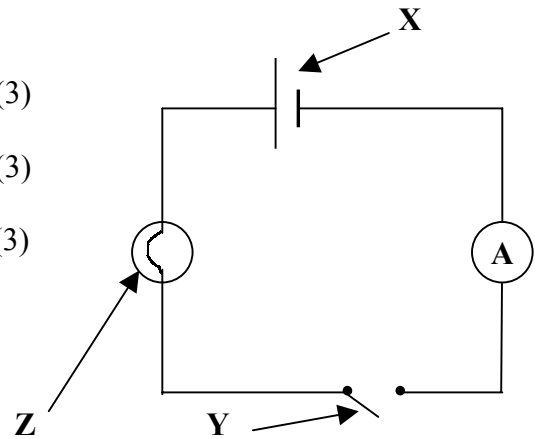
Ainmnigh páirt **X**. _____ (3)

Ainmnigh páirt **Y**. _____ (3)

Ainmnigh páirt **Z**. _____ (3)

Cén **fheidhm** atá ag **Y**?

_____ (3)

Léaráid lipéadaithe

_____

_____

_____

_____

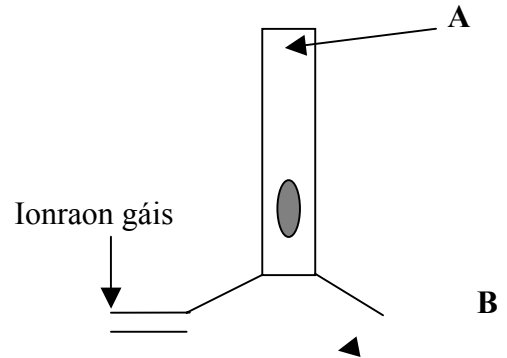
_____

ROINN C – CEIMIC (72 MARC)

Tá TRÍ cheist sa Roinn seo. Freagair DHÁ cheist ar bith díobh seo.

Ceist 5

(b) Cé acu **dúil** ón liosta ar dheis é:

miotail a shnámhann ar uisce _____ (3)

gás atá riachtanach don análú _____ (3)

a úsáidtear i gcáblaí **leictreacha** _____ (3)

a úsáidtear i **leasacháin** _____ (3)

SÓIDIAM
NÍTRIGIN
OCSAIGIN

(c) Nuair a théitear mionrabh iarainn agus sulfar le chéile déantar **comhdhúil**.

(i) Cad is **comhdhúil** ann? (6)

_____

(ii) **Ainmnigh** an **chomhdhúil** a dhéantar nuair a théitear mionrabh iarainn agus sulfar le chéile. (3)

_____

(iii) Luaigh **airí amháin** a bhaineann le hathrú **ceimiceach**. (3)

_____

(a) Is féidir **pH** substainte a thomhas trí úsáid a bhaint as **táscaire uilíoch**.

(i) Mínigh an téarma **táscaire**. _____ (6)

_____

(ii) Roghnaigh **substaint** ón liosta ar dheis a bhfuil

a pH **níos lú** ná 7 _____ (3)

a pH **níos mó** ná 7 _____ (3)

SÚ ORÁISTE
TAOS FIACLA
UISCE DRIOGTHA

(b) Déantar uisce a **chóiriú** ar bhealaí éagsúla chun é a dhéanamh oiriúnach le hól.

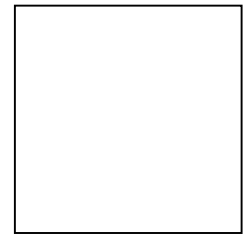
Meaitseáil **cóireáil** ón liosta ar dheis le ceann de na **ráitis** thíos.

Móran **bruscair** atá **ar snámh** a bhaint _____ (3)

Cabhraíonn le lobhadh fiacla **a chosc** _____ (3)

Maraíonn gach **frídín** _____ (3)

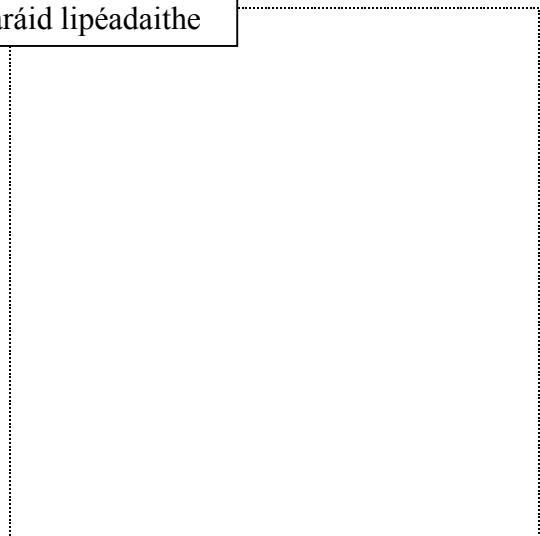
Ligeann do **cháithníní móra** titim go tóin umair _____ (3)

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh chun a **thaispeáint go bhfuil gal uisce i láthair in aer**. (12)

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Léaráid lipéadaithe

(a) Is féidir **uisce** a úsáid i **múchtóir dóiteáin**.

(i) Ainmnigh substaint **amháin** eile a úsáidtear i múchtóir dóiteáin. (3)

_____

(ii) Cén fáth nár cheart uisce a úsáid ar **dóiteáin leictreacha**? (3)

_____

(iii) Ainmnigh **dhá** rud is gá chun tine a choimeád ar lasadh. (6)

1 _____ 2 _____

(b) Tá thart timpeall ar **21% ocsaigine** in aer.

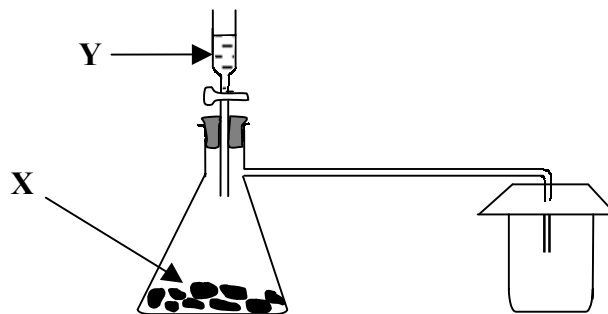
(i) Cad í an **tástáil** a dhéantar le haghaidh gás ocsaigine? (6)

_____

(ii) Ainmnigh **dhá** ghás eile atá in aer. (6)

1 _____ 2 _____

(c) Taispeánann an léaráid an gaireas a úsáidtear **chun dé-ocsaíd charbóin a ullmhú agus a bhailiú**.

Ainmnigh **solad X**. _____ (3)

Ainmnigh **leacht Y**. _____ (3)

Cuireann dé-ocsaíd charbóin cuma bainniúil ar _____ (3)

Tá dé-ocsaíd charbóin _____ ná aer. (3)

ROINN D – BITHEOLAÍOCHT (72 MARC)

Tá TRÍ cheist sa Roinn seo. Freagair DHÁ cheist ar bith díobh seo.

Ceist 8

(a) Taispeánann an léaráid **struchtúr** blátha.

Ainmnigh páirt **A**. _____ (3)

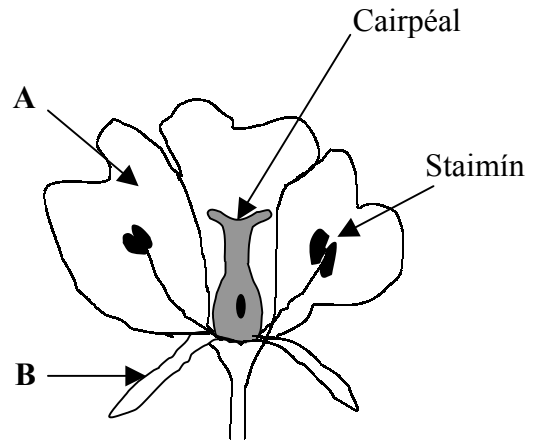
Ainmnigh páirt **B**. _____ (3)

Cad a **tháirgeann** an staimín? (3)

_____

Cad a **tháirgeann** an cairpéal? (3)

_____

(b) Is den tábhacht é go **scaipeann** plandaí a gcuid síolta. Ainmnigh **dhá** bhealach ina **scaipeann** plandaí a gcuid síolta. (6)

1 _____ 2 _____

Is é is **péacadh** ann ná **fás an tsíl** ina phlanda nua. Chomh maith le **taise (uisce)**, ainmnigh **dhá** rud eile a theastaíonn ón síol chun péacadh a dhéanamh. (6)

1 _____ 2 _____

(c) Déan cur síos ar conas a dhéanfá **iniúchadh ar chealla oinniúin** faoin microscóp. (12)

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Ceist 9

(a) Taispeánann an léaráid an **córas anáilaithe** daonna.

(i) Ainmnigh páirt **A**. _____ (3)

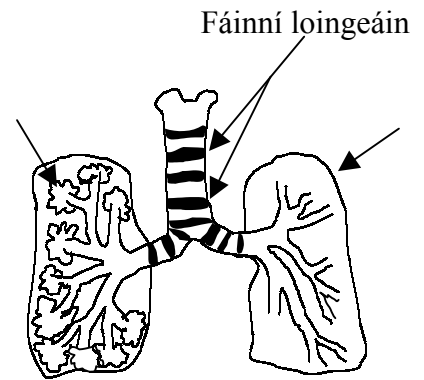
Ainmnigh páirt **B**. _____ (3)

(ii) Ainmnigh an pháirt den **chnámharlach a chosnaíonn** ár gcóras anáilaithe.

_____ (3)

(iii) Cad a dhéanann na **fáinní loingeáin**? (3)

_____

PLASMA

FUILCHOIRPÍNÍ DEARGA

PLÁITÍNÍ

(c) Taispeánann an léaráid seo cuid den **chóras fuail** daonna.

(i) Ainmnigh páirt **A**. _____ (3)

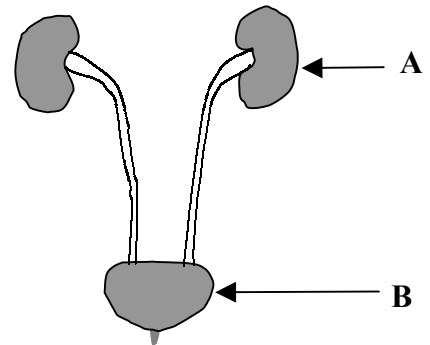
(ii) Ainmnigh páirt **B**. _____ (3)

(iii) Ainmnigh an **fuíolltháirge** a tháirgeann **A**. (3)

_____

(iv) Ainmnigh fuíolltháirge **amháin** eile a eisfhearaimid ón gcorp. (3)

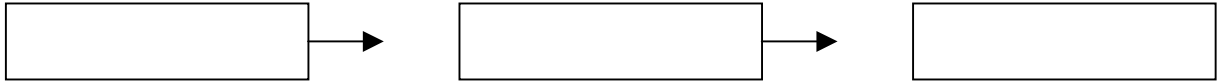
_____

Ceist 10

(a) Is éard is **biashlabhra** ann ná gaol ithe idir orgánaigh.

Bain úsáid as na **horgánaigh** ar dheis chun an biashlabhra thíos a **chríochnú**. (9)

Ainmnigh **gnáthóg** a bhféadfaí an biashlabhra seo a fháil inti. _____ (3)

(b) Cruthaítear **ithir** trí **shíonchaitheamh** carraigeacha le linn na mílte bliain.

(i) Ainmnigh **dhá** cháithnín atá le fáil in ithir. (6)

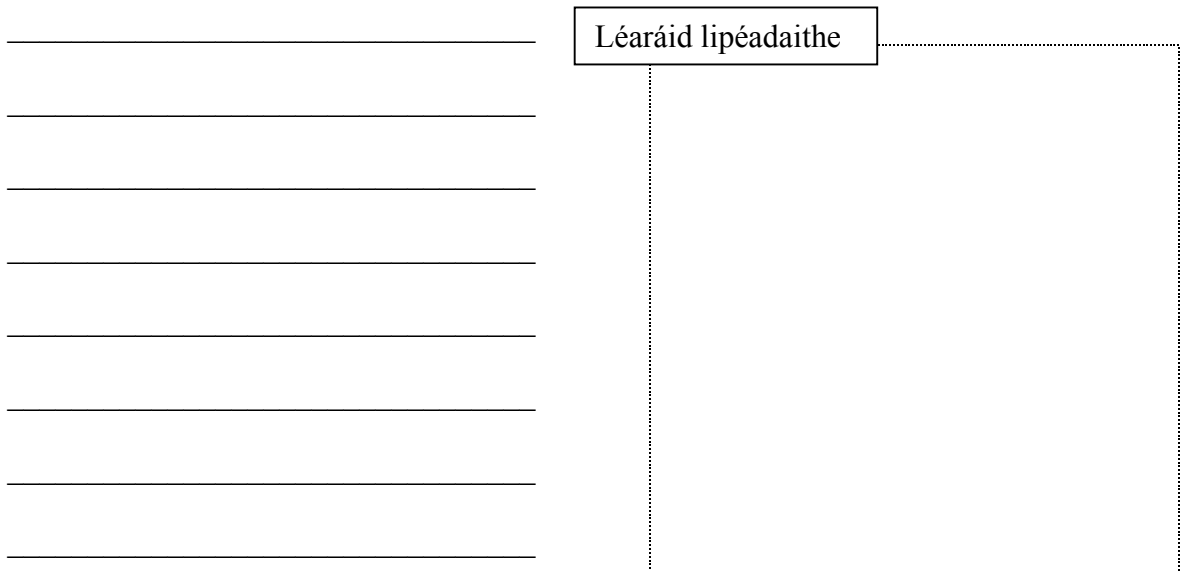
1 _____ 2 _____

(ii) Ainmnigh mianra **amháin** atá le fáil in ithir. _____ (3)

(iii) Tá **húmas** le fáil in ithir freisin. Luaigh cúis **amháin** a bhfuil tábhacht le húmas in ithir. (3)

_____

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar conas a **thaispeánfa go bhfuil baictéir i láthair in ithir**. (12)

ROINN E – EOLAÍOCHT FHEIDHMEACH (72 MARC)
Tá SÉ cheist sa Roinn seo. Freagair DHÁ cheist ar bith díobh seo.

Ceist 11 - Domhaneolaíocht

(a) Is cuid dár **réaltra** an **Ghrian**.

(i) Cad is **réaltra** ann? (6)

_____

(ii) **Ainmnigh** ár réaltra féin. _____ (3)

(iii) Is _____ de mheánmhéid í an **Ghrian**. (3)

(b) Is iad gluaiseachtaí an Domhain is cúis le **laethanta**, **séasúir** agus **blianta**.

(i) Bliain bhisigh (**366 lá**) a bhí sa bhliain **2000**. Mínigh cén fáth a mbíonn **bliain bhisigh** againn. (6)

_____

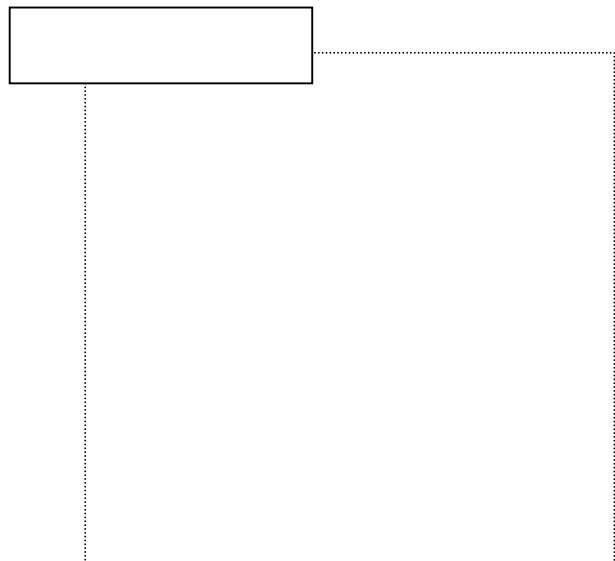
(ii) Cén fad ama a thógann sé ar an **Domhan** rothlú ar a ais féin? _____ (3)

(iii) Tá **ais** an Domhain **claonta** ag uillinn 23.5° don ingear. Is é sin is cúis leis na

_____ (3)

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar conas a **thomhaisfeá fliuchras**. (12)

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Ceist 12 - Gairneoireacht

(a) Meastar gur cara an gharraíodóra í an **chuiteog**.

(i) Luaigh **dhá** bhealach ina gcabhraíonn an chuiteog le **torthúlacht ithreach**. (6)

1 _____ 2 _____

(ii) Ainmnigh **planda amháin** a d'fhás tú. _____ (3)

(iii) Ainmnigh **lotnaid amháin** a ionsaíonn an planda seo. _____ (3)

(b) Is féidir plandaí a **iomadú** trí **ghearrthóga** a thógáil.

Planda adhmach amháin is féidir a iomadú ar an gcaoi seo is ea _____ (3)

Planda neamh-adhmach amháin is féidir a iomadú ar an gcaoi seo is ea
_____. (3)

Is minic a fhanann síolta **suanach**. Cad is ciall leis sin? (6)

_____

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar conas a **dhéanfá toilleadh uisce ithreach nó múirín a thomhas**. (12)

Léaráid lipéadaithe

_____

_____

_____

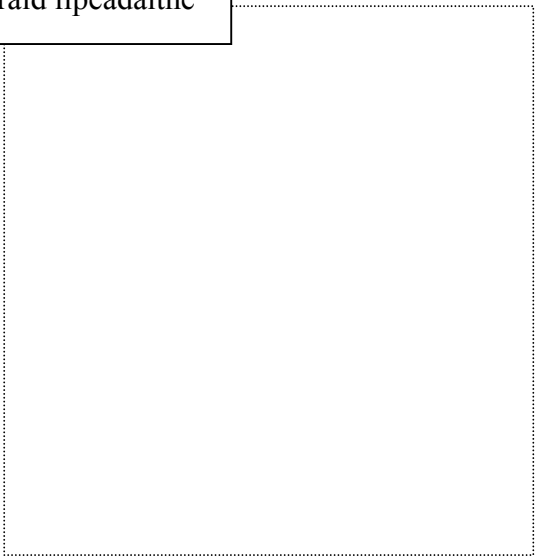
_____

_____

_____

_____

_____

A - PLAISTIGH

- (i) Déantar an chuid is mó de na **plaistigh** de _____ (3)
- (ii) Ainmnigh plaisteach **amháin**. _____ (3)
- (iii) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh chun **cruas dhá phlaisteach a chur i gcomparáid lena chéile**. (12)

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Léaráid lipéadaithe

- Roghnaigh **téarma** ón liosta ar dheis chun iad seo a leanas a **chríochnú**.
- Úsáidtear **snáithíní** chun **snáth** a dhéanamh. **Ainmnigh** an nós imeachta a úsáidtear. _____ (3)
- Luaigh bealach **amháin** inar féidir **uigí** a dhéanamh de **shnáth**. _____ (3)
- Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh chun **frithsheasmhacht dhá theicstíl in aghaidh chaithimh a chur i gcomparáid lena chéile**. (12)

**FÍOCHÁN
SNÍOMH**

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Léaráid lipéadaithe

C - MIOTAIL

(i) Is féidir miotal a **eastóscadh** óna _____ trí _____ . (6)

(ii) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh chun **solúbthacht dhá mhiotal a chur i gcomparáid lena chéile**. (12)

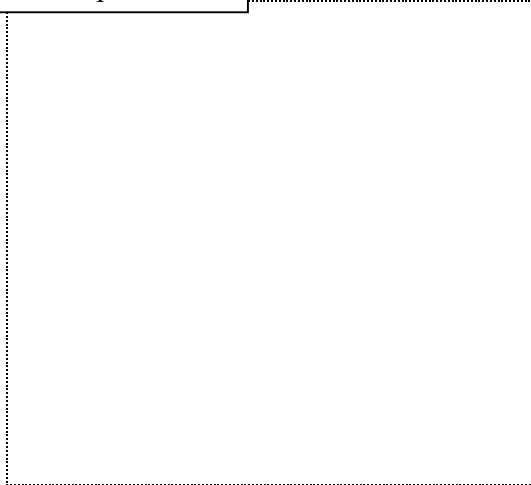

Léaráid lipéadaithe

D - ADHMAD

(i) Ainmnigh **bogadhmaid amháin**. _____ (3)

(ii) Luaigh **úsáid amháin** don bhogadhmaid atá ainmnithe agat. _____ (3)

(iii) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar thurgnamh chun **iniúchadh a dhéanamh ar an tionchar atá ag treo an ghráinne ar neart an adhmaid**. (12)

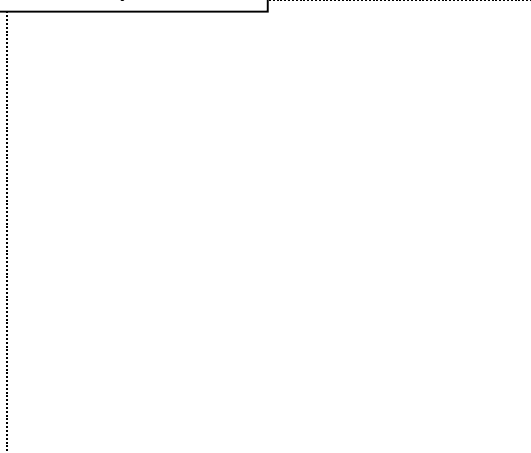

Léaráid lipéadaithe

Ceist 14 - Bia

(a) Déantar bia a **leasú** chun go mairfidh sé níos faide.

(i) Déantar **bainne** a leasú trí _____ (3)

(ii) **Ainmnigh** bia a dhéantar a leasú trí **dheatú**. _____ (3)

(iii) Cad is ciall le **díhiodráitiú**? _____ (6)

(b) Tá **aiste bia chothromaithe** tábhachtach don saol sláintiúil.

_____

(ii) Cén fáth a bhfuil **snáithín** tábhachtach in aiste bia chothromaithe?

_____ (3)

(iii) Nuair a úsáidtear páipéar donn chun **tástáil** a dhéanamh le haghaidh cineál bia ar leith, déantar **spota gréisce tréshoilseach**. (3)

Ainmnigh an cineál bia sin. _____

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, ar **conas a ndéanfaí iógart**. (12)

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Léaráid lipéadaithe

Ceist 15 - Leictreonaic

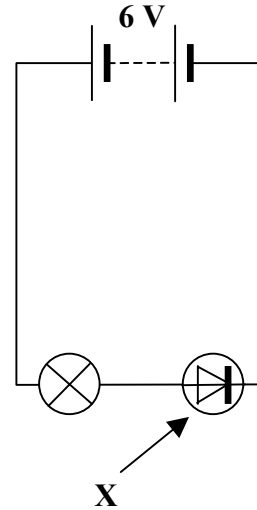
(a) Taispeánann an léaráid **chiorcad**.

Ainmnigh an fheiste lipéadaithe **X**. _____ (3)

Luaigh úsáid **amháin** don fheiste sin. _____ (3)

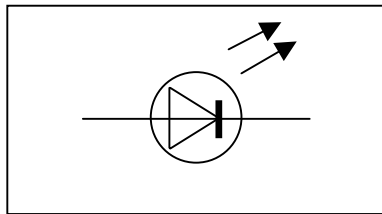
Cad a tharlaíonn don **lampa** sa chiorcad sin? _____ (3)

Tá an fheiste **nasctha** i _____-laofacht. _____ (3)

(b) Taispeánann na léaráidí thíos dhá fheiste a úsáidtear i **giorcaid leictreacha**. **Ainmnigh** an dá fheiste seo a leanas agus luaigh **úsáid amháin** atá ag gach ceann acu. _____ (12)

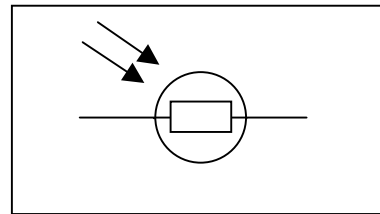
A

AINM _____

ÚSÁID _____

B

AINM _____

ÚSÁID _____

(c) Tarraing léaráid chiorcaid a thaispeánfaidh **conas is féidir gile bholgáin a rialú le friotóir inathraithe**. _____ (12)

Ceist 16 - Tiontuíthe Fuinnimh

(a) Ní féidir **fuinneamh** a chruthú ná a mhilleadh ach is féidir é a **athrú** ó ghné amháin go gné eile.

Bain úsáid as na **tiontuíthe** ar dheis chun a rá cén **tiontú fuinnimh** a tharlaíonn (12)

- i gciteal leictreach _____
- i liathróid ag titim _____
- i gceallra _____
- i ngual ag dó _____

Ceimiceach go Teas
Leictreach go Teas
Poitéinsiúil go Cinéiteach
Ceimiceach go Leictreach

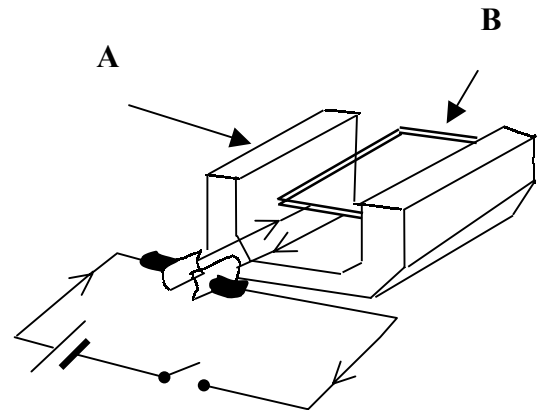
(b) **Ainmnigh an fheiste** a thaispeántar sa léaráid. (3)

_____

Ainmnigh páirt **A**. _____ (3)

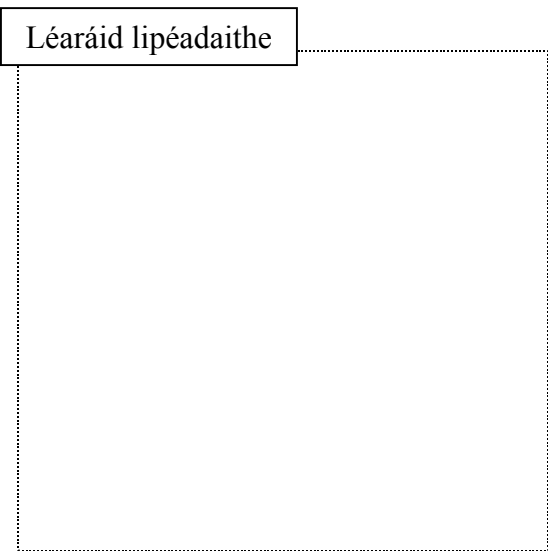
Cad a tharlaíonn do pháirt **B** nuair a shreabhann sruth sa chiorcad? _____ (3)

Tiontaíonn an fheiste seo fuinneamh leictreach go fuinneamh _____ . (3)

(c) Déan cur síos, le cabhair léaráide lipéadaithe, **conas is féidir ceallra, fad de shreang inslithe, tairne mór iarainn agus lasc a úsáid chun leictreamhaighnéad simplí a dhéanamh a bhféadfaí fáiscíní páipéir a ardú leis.** (12)

_____
 _____
 _____
 _____
 _____
 _____

SPÁS BREISE

Taispeáin **go soiléir** uimhir na (g)ceiste(anna) atá á freagairt agat.

A large rounded rectangular area containing 25 horizontal lines for writing.

SPÁS BREISE

Taispeáin **go soiléir** uimhir na (g)ceiste(anna) atá á freagairt agat.
